

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

S prihodnjim mesecem julijem se začne drugo polletje, zato je prosimo p. n. naročnike „Slov. Gospodarja“, ki so samo za pol leta naročnine poslali, naj naročilo za drugo polletje o pravem času ponovijo, da se jim more list redno pošiljati. Tudi novi naročniki se sprejmejo. Do konca leta znaša naročnina 1 fl. 60 kr.; do 1. oktobra pa 80 kr. Naročnina se naj pošilja po poštnih nakaznicah.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Ali 10 milijonov v zajem ali novih priklad!

Pridnim staršem velja kot vелеvažna skrb za srečno bodočnost svojih otrok tudi v gmotnem oziru. Kolikor morejo, skušajo premoženja nabrati. Zlasti prizadevajo si posestva zapustiti brez dolgov. Jednako biti moralo bi tudi v srenjah, okrajih, deželah in državah. Toda žali Bog sedanji svet ne dela tako. Marveč v malo hvale vredni sebičnosti nalaga svojim potomcem neznosljivih bremen, posebno s tem, da neprestano dolgove dela. Odkar so liberalci denarju, kapitalu, oderuštvi napravili prosto pot, leze vse v zadolženje. Države evropske so vse zadolžene in dajejo judom, zlasti Rothschildom, letni davek, ki se imenuje: činž ali obresti za v zajem ali na posodo vzeti denar. V kratkih letih so liberalci tudi pri nas in v Ogorskem državni dolg pomnožili za više 1000 milijonov goldinarjev. Kmetje in mestjani imajo skoro vsi in povsod zamazane knjige in plačujejo obresti, da jim po rebrih poka in mošnja lakote zija. Večja mesta je skoro uže sram brez dolgov biti. Zato beremo, kako si posojila nakapajo mesta Budim-pešta, Dunaj, Praga, Trst, Saleburg, Gradec. Nedavno je tudi bela Ljubljana se povila v precej debelo dolžno pismo, a sedaj pridejo dežele na vrsto. Čudno, dežele avstrijske, ti staroslavni stebri cesarstva našega, so še malo ali nič zadolžene. Temu hočejo sedaj liberalci, dokler je čas, precej v okom priti. Naprej bi naj, vsem v zgled, šla — naša Štajerska.

Liberalni poslanci štajerski hočejo, naj se drugo leto potroši 4,158.869 fl. (med temi samo

za šolstvo 1,843.011 fl.) Toliko denarjev pa ne skupijo z dosedanjo 38% doklado. Kako tedaj pomagati, da bo denarja dovolj na razpolago? Deželni odbor je nasvetoval, naj se doklade za 6% pozvišajo, t. j. do 44% potisnejo. Temu se pa ustavljajo vsi poslanci iz kmetске skupine pa tudi veliki posestniki. Sedaj bi gotovo kazalo, da se potroški za toliko skrčijo, da bo 38% doklada vsem potrebočam ustrezala. O tem pa liberalci za živi svet ničesar slišati nečejo. Iz zadreg si hočejo pomagati z enim izmed dveh nasvetov. Prvega predlaga liberalci in poslance graške trgovske zbornice vitez plem. Knaffl, drugega pa Mislinjski fužinar g. Lohninger. Vitez plem. Knaffl je podoben mariborskemu bivšemu vice-županu Reuterju, ki je Maribor hotel pokopati v dolg 1 milijon goldinarjev, ter nasvetuje, naj dežela štajerska vzame v zajem 10 milijonov goldinarjev in si tako pomaga. Toda g. Lohninger se ne vjema s tem nasvetom ter pravi: znižati sedanjih deželskih stroškov ne moremo pač pa lahko ljudem naložimo novih plačil; pritegnimo še indirektni davek k doplačevanju deželskih stroškov; sklenimo, naj se pobira od pive (pira) 50 kr. (hektoliter), 23 kr. od vina, od žganja 2 fl. 50 kr., pri mesu pa 30 kr. od vsake klavne živali. Kteri izmed teh nasvetov da bo sprejet, to še ni dognano, bržčas takrat še Lohningerjev. Kajti poznej pride g. Knaffel na vrsto celo gotovo, ako še nam dalje časa nemški liberalci v deželi gospodarijo. Liberalci nečejo, ne morejo in tudi ne smejo davkovskih bremen polajšati, ako hočejo sploh svojim načelom, svojim krivim naukom zvesti ostati.

Gospodarske stvari.

Repa.

Na Slovenskem sejejo mnogo repe (Brassica rapa), ker ni zbirljiva zastran zemlje in se nje skoraj povsod veliko pridela. Povrstij razločujemo več, to pa glede na repino različno podobo in barvo. Imamo torej, okroglo, ploščatno, dolgo,

belo, rujavo, vijoličasto-belo, temno-modro itd. Teža: hektoliter tehta 63—65 kilo. Kaljivost ostaja semenu 2—3 leta. Podnebje njej skoro vsako ugaja, ker le kratko časa potrebuje, da dorase. Zemlja najboljša za repo je vlažna, peščeno-glinasta; težko, mokro in mrzlo ilovico pa sovraži. Prednji sadež je navadno: repica, zimska rž, zimski ječmen; sploh sejejo repo najrajši v strnišče; zato jej tudi pravijo, da je strniščena repa. Gnojitev se vrši različno; nekateri gnojijo samo prejšnjemu sadežu, zopet drugi pa navozijo tudi frišnega gnoja; vendar frišni gnoj jako pripomaga, da se prikaže mnogo plevela in privabi sitnih zemeljskih bolh na repo, katere jo včasih popolnem uničijo, posebno če dolgo nič deža ne padne. Dobro stori repi kompost, gnojnica, koščena moka itd. Priprava: repa zahteva globoko in dobro vzrahljano zemljo, ki je plevela mogoče čista. Sejejo repo po 2krat; rano spravijo v zemljo uže meseca maja in junija, pozno pa meseca julija. Strniščena repa, pravijo, mora do sv. Aninega biti posejana. Semena treba 2—3 kilo na hektaro, če se z roko seje, kar pa ni lahka reč. Le vajej sejavec jo poseje jednakomerno. Z mašino se delo leži in boljše opravi in tudi semena menje poseje; 1—1,5 kilo na hektaro je dosta. Posejano seme se prav plitvo zavleče. Če je mlada setev pregosta, moremo jo z velikim pridom ali haskom prevleči z brano, ki vse pregosto stoječe rastlinice izpuli. Pridna plevel in skrbno okopavanje zdatno pripomore, da se vzredi debela repa; le redka repa bo prav debela. Rast traja 50—90 dni. Spravljat, pipat se gre ob konci septembra in meseca oktobra. Do sv. Lukeževega bi naj bila repa popipana, pravijo skušeni kmetje, le v bolj gorkih krajih smejo čakati do sv. Martinovega. Drugod pridejo z repo pogosto pod sneg, ako predolgo odlagajo. Se vé, da je veliko dela, preden je repa popipana, obrezana, sprana in v repnice pospravljena. Pridelkov daje 1 hektara 300—600 meterskih centov gomolja in 30—40 met. centov perja. Hranitev je težavna. V kletéh rada gnjije. Najboljše hraniti da se v podzemeljskih repnicah. Mnogi jo puščajo na njivi ter hodijo proti po njo za polaganje. Pozna, vendar nemudama, ko je bila izkopana, zribana, daje najboljšo kisló repo. Dobrota repe ni ravno velika, ker je zelo vodena. Krave po njej sicer dobio molzejo, vendar mleko je vodeno in nič kaj prijetnega okusa. Perje porabijo za krmo. V repišče sejejo jarine razven ječmena. Semena dobimo, ako odberemo zdrave ne premočne rastline, jih presadimo v dobro vrtno zemljo tako globoko, da le zgornji del ni pokrit. Zoper mraz jih moramo pokriti z listjem in mahom. Spomladi jih presadijo na dobro zemljo 1½ črevlja narazen. Škodijo repi največ: prevelika mokrota, plevel, suša, bolhe in gosenice.

M. Koščena moka dobra krma kokošim. Koščena moka, kakor se zdi, je izvrstna krma za kokoši. Z njo se kokoši na velik prid in hasek

krmijo. Znani kokošji rejec o ti stvari takole piše: Jaz zdajem vse kosti, ktere o gospodarstvu ostajajo, svojim kokošim. V začetku poskušnje so žrle kokoši položene koščene moke precej veliko, kmalo pa se jim je želja po nji polegla, vendar pa so je pravilno dan na dan nekaj majhnega pozobale. Vsled tega so bile zdrave in živahne. Ti krmi tudi pripisujem, da ste dve mladi jarkici, ki ste 6. nov. lanskega leta začele jajca nesti, celo tako mrzlo zimo, v kateri niste prišle iz hleva, neprestano nesle. Od vsake jarkice sem dobival vsakih tri dni po zimi pravilno po 2 jajci. Hlev pa ni bil ravno posebno topel.

M. Kako in s čim kolje napojiti, da manj trohni. Najbolje je kolje napojiti ali navdati s kuprenim vitriolom. V ta namen se vzame na 100 litrov vode 1 kilo kuprenega vitriola, ki se je prej v topli vodi razpustil. Ta mešanica se potem vlije v kako staro kad, v katero se kolje postavi, dokler da se modrozelená tekočina zgoraj na kolji na zgornjih delih poznati začne. Črsvi, zeleni koli tekočino bolj močno v se pijejo kakor pa posušeni. Celó to ravnanje je priprosto in stoji celo malo denarja in časa. Tako napojeni koli prav dolgo časa trpijo. Bolj znano in bolj v navadi je mazanje kolja s katranovcem. S tem se kolje od spodnjega konca do 35 centimetrov visoko pomaže. Tako pokatranjeni koli držijo 5—6 let dalje od onih, ki niso bili pokatranjeni ali s kuprenim vitriolom napojeni.

Trtno uš zasledili so blizu Pirana. Ako nje kmalu ne zatró, utegne vso Istrijo zadeti velika nesreča.

Sejmovi na Štajerskem. 28. jun. sv. Janž v Arveškem okraji, sv. Lovrenc na Dravskem polji; 29. jun. Gomilice, 30. jun. sv. Peter pri Radgoni, Reichenburg, Trnovci, Ulimje, spod. Polskava, 30. jun. Zreče, 1. jul. Gradec, 2. jul. sv. Ilj pri Turjaku, Ptujška gora, Tinsko, sv. Marjeta na gornj. Dravskem polji, Polensčak, Petrovče, Velenje, 3. jul. Maribor.

Sejmovi na Koroškem. 28. jun. zgornji Drauburg, Grajfenburg, 30. junija Pontabla, Terbiž, 2. julija Kapla, 3. jul. Paternijon.

Dopisi.

Iz Gradca. (Deželni zbor) imel je dne 17. jun. t. l. za nas Slovence malo prijazno 5. sejo. Predlog o reguliranji Drave od Ptuja do Pušencec bil je zavržen ali vsaj za dalje časa pokopan. Grof Gleisbach je namreč rekel, da se ne spleča Drave regulirati 1 uro daleč, tudi bi reguliranje koristilo samo krajišnikom, vrhu tega Štajerska nima denarjev za to. Jednako puhlo govoril je tudi Lohninger in Sprung. Zastonj so ugovarjali poslanci dr. Radaj, grof Wurmbrand, posebno

pa g. Herman in naposled g. Kukovec. Nemški liberalci so sklenili tukaj v nič privoliti in ker imajo večino, so predlog zavrgli, a s tem deželi sploh jako škodili; kajti vlade ne bomo kmalu naklonili v to, da bi nam 108.000 fl. doplačati blagovnila, med tem ko so nemški liberalci se obotavljali letnih 18.000 fl. za spodnji Štajer v tej zadevi izpod nohta spustiti. Celih 3390 oralov pustili so v nemar na spodnjem, med tem, ko so uže mnogo tisočakov za reguliranje Anize v gornjem Štajerskem dovolili in od slovenskih davkovcev brez obotavljanja prejeli. Poslanca g. dr. Radaj in g. Herman sta jim to dobro pod nos pokadila; brž ko dobim stenografske zapisnike v roke, objavim njuna izvrstna govora v „Slov. Gospodarji“. Poslanec g. Kukovec je naposled vsaj toliko dognal, da se je sklenilo v prihodnjem zasedenju reguliranje Drave na Štajerskem zopet spraviti na dnevni red. Baron Moškon je zahteval, naj se naredi kataster o rekah, je pa propal. V istej seji so sklenili prošnjo do ministerstva, naj se oskrbovanje učiteljskega penzijskega fonda izroči deželnemu odboru, in postava, naj vlada skrbi za stroške, potrebne za učiteljske konference in knjižnice. Vse to je se sklenilo, akopram je ces. kralj. namestnik ugovarjal. — Nekatere poslance srbi želja, na deželske stroške staviti postranske, krajišne ali vicinalne železnice. V to svrhu je dr. Duchatsch nasvetoval odbor 9 mož. Vkljub temu, da se je bilo reklo: „nur keinen Windischen wählen“ dobil je dr. Radaj 34 glasov, a dr. Duchatsch bi bil skoraj na cedilu ostal ulovivši 37. Drugi odborniki dobili so do 52 glasov. — V 6. seji dne 19. jun. bil je sprejet nasvet g. Pairhuberjev, naj se deželni odbor pri toži zoper previsoko vcenitev gruntnega davka, in nasvet g. Sprunga, naj se na Štajerskem dovoli tobak pridelovati, kakor na Oggerskem. G. Karlonov nasvet, naj se srenjskim predstojnikom da pravica braniti ženitovanje nemaničev na škodo srenj, bil je izročen srenjskemu odboru; oni nasvet pa, naj se uvede namesto 8letnega šolanja le 6letno z nedeljskimi šolami za bolj odraščeno mladež, je pa zbor odbil, češ, da nima on o tej reči besede, ampak državni zbor. Opomnimo, da sta tudi slovenska poslanca g. dr. Dominkuš in g. Šnidršič glasovala za g. Karlonov predlog. Nemški liberalci so pa s tem zopet pokazali, da še za najopravičenejše želje in potrebe ne nemških pa ne slovenskih kmetjskih ljudi srca nimajo; brezobzirno so vrgli pod klop 680 prošenj za krščansko in cenejšo šolo.

Iz Konjic 21. jun. (Veseli pohodi). Lepo konjiško okolico in trg naš pohodilo je preteklo saboto in nedeljo obilno tujih gostov. Saboto večer prišli so s svojimi učitelji pripravniki z Maribora z namenom, da vrnivši se v nedeljo nazaj poiščejo na Pohorju neke vrste kamenja. Bil je toraj znanstven izlet. V lepo okinčani gostilnici g. A. Stancerja imeli so večerjo, potem so pa napravili pod vodstvom svojega pevskega učitelja in vrlega skla-

datelja, g. Miklošiča, lep koncert slov. in nemšk. pesni. Konjiška gospôda, ki se je v obilnem številu koncerta vdeležila, je zopet ob tej priliki pokazala, da ima slovensko srcé, dasi mnogim slovenska beseda navadno ne rabi; kajti pri slovenskih pesnih bilo je navdušenje toliko, da so pevci morali nekatere pesni, n. pr. izvrstni Nedvedov „mili kraj“ ponavljati. Spevanje bilo je skoz in skoz točno. V nedeljo jutro šli so pripravniki ob 8. uri k božji službi ter so pod vodstvom g. Miklošiča lepo mešno pesen izvrstno peli, potem pa v silni vročini proti Pohorju odrinoli. Spremlja jih naša želja, da si hranijo 2 najdražji svetinji, ki učitelja slovenske mladeži najlepše kinčate in za prevažni poklic sposobnega delate: nabožni duh sv. kat. vere in ljubezen do naroda, ki pravih, modrih, národnega duha navdanih učiteljev še močno pogreša! — V nedeljo so pa prišli na obed v Konjice pravdoznanci dolnje-štajerskih sodn. okrajev, ki napravljajo vsako leto v kateri drugi kraj izlet, da si mnovega sedenja trudne ude zavravnajo in pod milim nebom pokrepčajo. Ogledali so si staroslavni, razpadli žiški samostan, kder je bil tudi zajutrek. Naj bi le ogledovanje teh podrtin gg. pravdoznancem ta vtis napravljalo, da je pač krut vandalizem, ako liberalni državniki vstánove, ki so ubozim v pomoč in tolažbo, umetnijam in znanostim milo zavetje, pokončavajo in razpadati puščajo samo zato, ker njim za kloštre in njih mirne prebivalce mar ni. Ko bi še danes žiški samostan stal, bi ne bilo toliko uboštva in milih solzá v špitalski župniji, bi farani s ponosom lahko rekali, da imajo eno najkrasniših cerkvá v vsej škupiji. Konjičanom in v zlasti še g. gostilničarju, A. Stancerju na čast, bodi omenjeno, da so ob tej priliki pokazali, da niso nespametni nemčurski zagrizenci; kajti na lepo okinčanem prostoru pred gostilnico vibrala sta cesarski in naš ilirsko-slovenski prapor, nemškega pa ni bilo, kakor ga po družih mestih na slov. zemlji ob tacih prilikah nemčurji prav breztaktno razobešajo. Omikan, pravega svobodnega duha navdan človek, nikoli svoje narodnosti ne zatajuje, svojega naroda ne gazi, kakor delajo nemčurji. Mili odmev slov. pesni v naših sreih prav očitno kaže, da smo vendar le Slovenci, dasi nam je napačna šolska odreja misli in besede zmedla.

Iz Dobrne. (Topličarji, žandarji, čebele, neznanec.) V našem skromnem kraju [začenja se čem dalje živahnejše gibanje. Dvekratna pošta iz Celja in razni fijakarji den za dnevom v tukajšnje toplice spravljajo zdravje iskajočih gostov od vseh vetrov; posebno od 15. jun. do 15. avg. nabere jih se toliko, da je n. pr. zadnji dve leti zmanjkalo prostora za prebivališče. Za osebo določeno je 21 kopelj; če hočeš to doseči, moraš toraj ostati vsaj tri tedne. Številka topličarjev je do 17. jun. narastla na 203 osebe. Všteti so le tisti, ki ostanejo več časa tukaj; tako v „kurlisti“ manjkajo imena udov slovensko-štajerskega boljar-

stva ali aristokratske gospode, ki si je 13. maja priredila „izlet“ na Dobrno, ker jim je sicer za to odmenjeni 1. dan majnika vsled deževanja — splaval po vodi. A da prišleci svoje premoženje trošijo v božjem miru, dobili smo stalno žandarmerijsko postajo za poletje. Prejšnja leta so „varhi mira“ semkaj prihajali le čez noč. Toda, če bodo njihovi pajdaši po drugod imeli toliko opravila, kakor ga je tukaj, potem si svet pač sme še čestitati. Za to so pa drobne živalice, pridne čebelice, letos precej žive in nemirne; „nehvaležnice“ rade zapuščajo svoje „stariše“. Nek čebelar, ki je pred nekterimi tedni imel 5 panjev, jih ima sedaj 14, dobil je že 9 mladih rojev! — Omenjeno še bodi, da je pred par mesecev v naši fari od mrtvouda zadet umrl nek gluhomutasti berač. Kolikor se je zvedelo, je tod hodil 4 dni; od kod je, še ni znano, saj reveža menda nikdo težko ne pogreša.

Iz Središča. („Dobra kučanica“). Tako glasi se naslov knjižici, katero je izdal „hrvatski pedagogijsko-književni zbor“ v Zagrebu, a spisal jo je gosp. Davorin Trstenjak, ravnatelj višje dekliske šole v Karlovcu, rojen Slovenec pri sv. Miklavžu blizu Ormoža. V tej nad sedem pol v malej osmerki obsegajočej knjižici daje gospod pisatelj napotek, kako je treba vzgojevati deklice, da bodo delavne, varčne, čiste, pobožne in blage gospodinje, na zelo lahko umevni način. Ne bi škodilo, ako bi bila ta knjižica pri vsakej hiši, samo za naše slovenske hčeri, katere šče imajo, vedi Bog kake predsodke o hrvaškem narodu in jegovem jeziku, ni, ker je za nje hrvaščina neumljiva. Jezik je v tej knjigi gladek in mil; pojedini stavki čudovito kratki, in forej lahko umljivi. Dobro bi bilo, ko bi gosp. pisatelj sam, ali pa eden jegovih mlajših, tudi zelo nadarjenih bratov poslovenil to delce. Družba sv. Mohora bi ga gotovo izdala. Knjigi, trdo vezani, je cena samo 40 kr.

B. Fl.

Iz Kozja. (Zoper okrajne zastope) je se zglasilo 15 srenj, med njimi tudi Podsreda, ter poslalo prošnjo do deželnega zbora štajerskega. Prošniki pravijo: ljudje na deželi strahovito ubožavamo, kmetski stan se spravlja popolnem na nič. Mnogovrstni in vedno rastoči davki doklade itd. nam pretijo posestnike do cela potlačiti. Kmet ne zmore več dovolj denarjev za davke, otroci mu stradajo, nimajo prave obleke, ostajajo vsled tega brez poduka in krščanske odgoje. Zbegani in obupani ljudje hirajo na duši in telesu. Skrajni čas je, da se nekaj stori in pomaga, zlasti naj se razpustijo veledragi pa nepotrebni srednji uradi. Pred vsem naj se razpustijo okrajni zastopi (Bezirksvertretungen). Ta sad liberalne dobe je se res slabo obnesel. Okrajni zastopi so se kot celo nepotrebno kolo vteknoli v upravo ter jo le motijo in ovirajo. Uže pri upeljevanji nasprotovali so veljavni možje ter svarili pred to napravo. Britke, večletne skušnje dajejo jim prav. Okrajni zastopi so namreč popolnem odveč, ne koristijo nič, škodijo pa veliko.

Krajska in Koroška je se ob svojem času branila zoper takšne urade. Na Štajerskem so hoteli ž njimi poskusiti. Sedaj vemo, da skušnje slabo kažejo. Naj se toraj okrajni zastopi zopet odpravijo! Uže 14 let nosimo ovo breme. Močno nas teži in je mnogo zakrivilo, da smo ubožali. Podrobneje nečemo dalje govoriti, le to poudarjamo, da je gledé okrajnih zastopov vseobčena nezadovoljnost pri nas. Zato prosimo, visoki deželni zbor naj blagovoli uslišati naše nujne prošnje ter še v tej seji sprejme predlog o razpuščenji okrajnih zastopov. Tako se glasi prošnja. Ali bo imela kaj uspeha ali ne, to pa je močno dvomljivo. Liberalno-nemška večina poslancev ne bo meni nič tebi nič svojega lastnega otroka zadušila. Vendar prav je in nabiratelji ovih prošenj so hvale vredno delo opravili, da so graškim gospodom zazvonili in povedali, kako ljudje mislijo zastran okrajnih zastopov. Kar pa ni hvale, ampak vse graje vredno, je to, da so prošnje doposlali ne kateremu izmed vsaj 7. trdno slovenskih poslancev, n. pr. g. Hermanu, prof. Žolgarju, dr. Radaju, dr. Šucu itd., ampak trdemu Nemcu g. Karlonu. Te brce naši vrli poslanci res niso zaslužili. Ali je misliti, da bi nemški kmetje iz Mitterdorfa ali Ausseeja na gornjem Štajerskem svoje prošnje kedaj poslali slovenskemu konservativnemu poslancu iz kozjanskega okraja, da jih ta predloži deželnemu zboru? Ne smešimo toraj sami sebe! Svoji k svojim naj velja tudi tukaj! Dosta so nam liberalni nemčurji pri nas, čemu nam treba še konservativnih nemškutarjev v okraji?

Slavoljub.

Od sv. Martina v Rožni dolini. Tukaj je se obhajala na Alojzijevo nedeljo trojna zlata poroka. Prvi par: Anton Podpečan (po dom. Pečnik) rojen dne 7. junija leta 1808. poročen dne 10. majnika l. 1830 s Heleno roj. Kresnik, roj. dne 4. apr. l. 1801. Drugi par: Tomaž Arnečnik (po dom. Hobe) roj. dne 15. dec. l. 1803. poročen dne 26. jan. l. 1829 z Uršo roj. Križan, roj. dne 28. avg. l. 1805. Tretji par: Anton Kovač (p. dom. Kraljec) roj. 8. jun. l. 1801. poročen na Vojniku l. 1828. z Marijo roj. Kresnik, roj. 23. marca l. 1807. Resnično nenavadni prigodek! Imenovana fara šteje samo 1400 duš in glejte čudo! Dve enaki poroki obhajale so se vže tudi l. 1863. in ena leta 1867 pri priložnosti, ko so tudi zlatomešnik Jakob Črepinšek, rojen Šmarčan, svojo zlato mašo peli. Te dogodbe naj bodo Bogu in sv. Martinu v čast, Šmarčanom pa v blagi spomin! Morivec Šmarski obsojen je na 3 leta težke ječe s postom dvakratnim v tednu, na platež: 550 fl. Fantje Šmarski pazite! Cesta Šmartinska se uže popravlja z velikoj nevoljo okrajnega celjskega zastopništva! Te dni so volitve za novega župana pa koga voliti? Vsaj nimajo Šmarčani sposobnega moža za to. V izgled in dokaz temu je, da so Šmarski kaplau imenovani za šolskega nadzornika — tamošnje šole! Prvi korak do starih šol!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nemški liberalci graškega zbora izrekli so, da nimamo na Štajerskem pravice, katero črhniti o prenarredbi nove šole. Pet sto medvedov, dolžnost plačati drugo leto samo za ljudske šole 945.400 goldinarjev, o j to pa imamo! Dalje imamo še pravico sklepati o ribah, rakih itd., ker vladinega načrta nove postave o ribstvu nemški liberalci vendar niso odbili. Tudi Korošci in gorenji Avstrijani smejo o podobnej postavi sklepati. Slednjim je došla celó poostrena postava o novi šoli; vsak izvoljenec v šolski krajni svet, ako ne vstopi, plača 25—100 fl. globe, kateri pa od seje izostane, 1—10 fl. Da je to kaj čudnega v liberalnej dobi, kdo bi še o tem dvomil? — Salcburški liberalci so sami sebe iz deželnega zbora pognali. Ker so namreč zavoljo konservativne večine hrabro pete odnesli, položil je liberalni glavar grof Lamberg tudi svojo častno mesto in všel. Na to je od ministra Taaffeja bil imenovan konservativcec grof Chorinski v deželnega glavarja in konservativcec kanonik Lienbacher v njegovega namestnika. Liberalci so toraj s svojim kujanjem zgubili vse! — Koroška dežela imela je deželnih stroškov lani blizo 900.000 fl. — Kranjski liberalci in nemčurji hočejo bernjo župnikom vzeti, čeravno se protivijo župniki in posestniki; cesar so 4000 fl. darovali za po toči strahovito zadete Kranjce v Krškem, Mokronogu itd. Učiteljic imajo pa uže preveč; zato bodo v Ljubljani pripravnico za nje skrčili za 2 letnika. V Idriji obhajali so 300letnico na rudokop živega srebra; minister grof Falkenhain je se svečanosti udeležil; pojdoč je Celje obiskal in ogledoval tamošnjo cink-fabriko. — V moravskem zboru je grof Belkriedi, v Gališkem pa poslanec Tiškijevič pouzročil preiskovanje o hudih nasledkih svobodnega razkosovanja in drobljenja posestev; liberalcem se pri tem koža ježi. — Česko zadela je velika nesreča, grozna toča in povodenj je poškodila velik kos dežele. V deželnem zboru bode načrt novega in pravičnejšega volilnega reda brez dvombe zavržen od liberalne nemške večine. V Dalmaciji spravljajo judovski in italijanski oderuhi s posojili posestva v svojo oblast in delajo iz posestnikov slovanskih same „koloni“ t. j. viničarje ali najemuške, kateri $\frac{1}{2}$ ali $\frac{2}{3}$ vseh pridelkov gospódi judovsko-italijanskej izročujejo. Novo robstvo! — Ogerski državni zbor je sklenil postaviti most črez Dravo pri Barču ter je zborovanje odložil do 25. sept. t. l. Hrvatski sabor je sprejel novo nagodbo in se Magjarom vdal na milost in nemilost pa tudi na lastno gmotno škodo 3 milijonov goldinarjev na leto. Vrhu tega je še dvomljivo, ali bodo res dosegnoli spojenje hrvatske granice s kraljestvom hrvatskim ali ne. Magjari nekoliko menje gorijo za Turka, vendar zahtevajo, naj Avstrija nikakor ne dopusti, da bi se doli na Turškem osnovala velika jugoslovanska, pred vsem bolgarska, država.

Vnanje države. Pretečeni teden bila je po vsej srednej Evropi huda nevihta z nalivi in točo; na Pruskem in v Sleziji je mnogo hramov podrla in ljudi usmrtila. Podobno je tudi v političnem svetu nevihta zbrana, ki se utegne nad evropsko Turčijo vsuti. V Berlinu so uže poslaniki evropskih velevlad sklenoli, da ima turški sultan Črnogorcem redno izročiti pokrajino ob Jadranskem morji do reke Bojane z mestom Dulcinom vred, Grkom pa velik kos Epira do Kalame z Janino in skoro celo Tesalijo do Olimpa; ako se turški sultan ne vda iz dobra, bo dobil vojsko; angleško in francosko brodovje bo krotilo turške ladije, a Grki bodo 38.000 mož poslali v jim odkazane dežele, v sili jim pridejo Italijani na pomoč. To utegne biti začetek koncu Turčije. — Bolgarsko sebranje odmerilo je za šolstvo 1,372.000 frankov in za vojaštvo 10 milijonov. V Ruščuku so Bolgari od Rusov prejeli 15.000 novih pušek. — Srbski knez Milan pride 27. jun. na Dunaj našega cesarja obiskovat. — Pruski zbor je sprejel paragraf Bismarkove cerkvene postave, da se izgnani škofje vrnejo na svoje sedeže. Bismark je torej vse premagal, le sv. katoliške Cerkve ne! Hvala večnemu Bogu, to je zopet sijajen dokaz pred vesoljnim svetom, da je ona od Boga ustanovljena in varovana; freimaurerji se jezijo nad Bismarkom. — Francozje, ali prav jihovi freimavererji in judje, sklenoli so vse pariške komuniste požigalce in roparje pomilostiti, a dne 29. jun. 23.000 jezuitov, šolskih bratov in sester iz njihovih samostanov iztirati. Vsled tega začenjajo mnogi Francozje misliti na izgnanega svojega katoliško-vernega kralja, ki pri nas prebiva v Gorici, da bi ga pozvali nazaj. — V Rimu so katoličani pri mestnih volitvah freimaurerje spodrinoli; celo stari Garibaldi je propal. Sv. oče Leon XIII. so mešnike pohvalili, kateri so vrlo k zmagi pripomagali. — Amerikanci so v New-Yorku postavili največji most na svetu; dolg je 1052 metrov in 25 širok. — V južni Ameriki so Chilenci bolivijansko vojsko potolkli in jihovo brodovje bombardira uže tretjič pomorsko mesto peruvijansko Callao.

Za poduk in kratek čas.

Štajerska in nemško-liberalno gospodstvo od l. 1861—1881.

II. Deželni zbori ne zborujejo redno, ker jih večno zborovanje dunajskega državnega zbora preveč moti. Tako štajerski deželni zbor ni bil sklican ne l. 1877, ne l. 1879. Kedar pa zboruje, dobiva vsak poslanec po 5 fl. plače na dan. Vrhu tega je mnogo potroskov za stenografe, pisarje, tiskovine itd. Vsi stroški vkup znašajo po 15000 fl. Ti so neizogibni, dokler bodemo volili poslance. Drugače je pa zastran deželnega odbora in jemu podrejenih okrajnih zastopov in zraven obeh še obstoječe ces. kralj. namestnije graške in raznih

ces. kralj. okrajnih glavarstev. Tolikih dvojnih gospok, druge zraven druge, nam pač ni treba. Uže kmetje spoznavajo, da je to odveč in gola potrata namreč: okrajni zastop zraven okrajnega glavarstva. Isto velja zastran ces. kralj. namestnije zraven deželnega odbora, ki v Gradci opravlja deželske zadeve, kedar deželni zbor ni zbran. Deželni odbor šteje 1 deželnega glavarja in 6 odbornikov. Glavar je sedaj znani Moric Judas Tadej plem. Kaisersfeld Blagotinšek, ki ima na leto plače 6000 fl. Mislimo, da je to lepa plača! Odbornikov vsak dobiva 2100 fl. Zraven je še celo kardelo uradnikov, pisarjev, služabnikov. Nekateri so jako dobro plačani: eden tajnikov potegne na leto 2750 fl. knjigovodja 2350 fl. in eden inženirjev celó 4000 fl. Sploh deželna uprava v Gradci z deželnim odborom stoji na leto 168.165 fl. Deželna hiša v Gradci daje samo 6603 gld. vseh ostalih 161.560 fl. imamo davkovec pokriti, a zraven še plačevati drugo najvišjo deželsko gosposko, namreč ces. kralj. namestnijo v Gradci. Namestnik, sedaj baron Kúbeck, vleče na leto 8000 fl. ter ima zopet pod seboj uradnikov, ki vzdignejo vkup 111.946 fl. Dalje podrejeni so namestniku še uradniki deželskega računstva z 28.389 fl. okrajnih (19) glavarstev s 152.450 fl. in deželskega oskrbníštva za zdravje z 38799 fl. plače. Sploh vsa cesarska vlada stoji državo na Štajerskem vsako leto 327.344 fl. Obedve gosposki v deželi (okrajni zastopi niso vračunjeni) potrebujete 488.904 fl. Ali nima torej poslanec g. Herman prav, ako vedno poudarja, da je takšna dvojna gosposka v deželi predraga, odveč in nepotrebna? Tukaj bi se vsaj polovica ljudij in denarjev dala ohraniti, ako bi zavlada g. Hermanove misli.

Posebnost sedanje dobe je, da moremo ljudje poštenjaki za ničvredneži plačevati, to pa še precej na debelo. Novošegni „lumpi“ so prav dragi. Ako začnejo kakšnemu postopaču doma pete žgati, spusti se takšni ptič na „rajžo“ križem sveta. Naposled ga ugrabijo policaji ali žandarji in sedaj živi na javne stroške. Ako je lačen, ga nasitijo, ako je razcapan, ga oblečejo, ako je bolan, mu pošljejo po zdravnika; konečno ga naložijo na voz ali na železnico ter zapeljajo domov. Da pojdoč ne zgreši poti, spremlja ga policaj ali žandar. Kolikor stroškov potem njegova srenja ne zmore, to se doplača iz deželne blagajnice, t. j. iz žepov davkeplačilcev. Tému pravijo „šub“. Na Štajerskem so lani 8919 oseh po „šubu“ prevazali in oskrbovali, kar je stalo 39028 fl. Vkljub neizmerno jasnej svitlobi novošegne in brezverske omike leze vedno več ljudi v temo pregreh, nasilstev in zločinov. Zato je tudi treba vedno več denarjev za javno varnost. Žandarjev smo imeli na Štajerskem lani 523 mož. Iz nova žandarjev nastavili so v Središči, Planini, Poličanah in Leskovci v Halozah. Dežela plačuje 22.000 fl. vsako leto za vzdrževanje žandarstva. Precej denarjev šteje dežela vsako leto zavoljo doplačevanja k

hrani in obleki pod ključ djanih ničvrednežev in ničvrednic, vkup 19.297 fl. Vrh tega vzdržujemo še 2 posilni delalnici za obsojene zločince in zločinke. Prva je v Messendorfu, druga v Lankovici, obedve stanete po 28.000 fl. na leto. Prav čudno se nam zdi, da vsa dežela Gračanom plačuje stražo proti ognju ali „feuerwachterje“ namreč celih 7045 fl. na leto. To je ravno tako odveč, kakor tistih 7614 fl., katerih darujemo Gračanom za „teater“.

Nemški gospodje deželnega odbora štajerskega trdijo, da je „teater“ dober pomoček ali sredstvo za omikanje in izobrazovanje ljudstva. Tega jim pa uže ne verujemo, kolikor sedanje „komedijante“ in igralce zlasti v nemških „teatrih“ poznamo. Toda nemški gospodje si tega ne dajo iz glave izbiti ter imajo leto za letom v vsakem proračunu „teater“ uvrsten med „Bildungszwecke“ t. j. med zavodi v izobrazovalne svrhe. Bodi jim, a nam naj daje to povod preiti na pregled stroškov za „Bildungszwecke“. Ta oddelek je zato jako zanimiv v celem proračunu, ker nam ravno ta vsako leto naše davkovec najhujše vdrapne ter nam v denarstvenskih požrtvovanjih kaže upliv novega šolstva na naše davkoplačilske možnje. Vsi redni in izredni potroški dežele štajerske znašajo vkup 4.158.869 fl. a od teh gre samo za „Bildungszwecke“ bolj kakor $\frac{1}{3}$ vseh namreč 1.843.011 fl. Dal Bog, da bi tolike žrtve bile deželi na čast in korist. Toda uže deželni odborniki začeli so sprevidati, da so liberalci zadnja leta v tej zadevi vendar predaleč segali ter deželi naložili več, nego je bilo po resničnih potrebah opravičeno. Vsaj v poročilu svojem nekako uže dvomijo o uspehih in potrebi meščanskih šol (Bürgerschule) ter se jim začínjajo usmiliti davkovec štajerski, da morajo plačevati za 507 učencev in 172 profesorjev ali učiteljev v njih na leto 48.317 fl. Vsak učenec stane deželo 95 fl. Toda o tem prihodnjč

Smešničar 26. Zdravnik je zdravil bolnika vže dolgo časa pa brez posebnega uspeha, tako da je bolnik slednjič ves nevoljen zdravniku rekel: „Gospod zdravnik! dolgo me vže zdravite, pa do zdaj še zmirom brez uspeha. Prosim Vas poprimite se vendar enkrat resno svojega posla in vničite z enim udarcem vzrok moje bolezni!“ „To hočem brž storiti“ reče zdravnik, vzdigne palico in razbije z jednim mahom vinsko steklenico, ktera je na mizici poleg bolnikove postelje stala. In bolnik je res v kratkem ozdravel.

Razne stvari.

(Kde je meja nemškeje „kulturi in navadi“?) Odgovorimo, da v pragermanski Gomilici v kotu za Ernauzem. Kajti ko so v nedeljo 20. jun. odprli sobo, kder imajo nekaj starih sabelj, ostrogov, piskrov, kamenin itd. shranjenih, povabili so še mnogo gostov, zlasti iz Gradca, katerim so slavolok postavili z nadpisom: „Willkommen an der Grenze deutscher Kultur und Sitte“ t. j. zdravi na meji

nemškej kulturi itd. Slobodno. Nimamo čisto nič proti temu, ako se liberalni Gomilčanje sami radi proglašajo za graničarje ali „grenzwachterje“ nemške kulture, ter ovega posla celjskim, ptujskim in drugim nemškutarjem ne prepuščajo več.

(Z žarečim železom roko predril) je Jožefu Zenu delavec Jakob Golež v železni fužini v Štörah. Preprij je to nesrečo zakrivil.

(V Dravo skočil) je mahrenberške grajščine lovec Fr. Schwab ter je hipoma v valovih preminol. Preden je na ladijo stopil, iz katere je sred Drave v vodo skočil, napil se je vina in žganja.

(Slaba godi se) zidarjem in tesarjem itd., ki so pretečena leta po mestih in trgih imeli veliko dela in zaslužka. Letos je vse tiho.

(Črnogorskega kneza 3 hčeri): Zorka, Milica in Stanka peljale so se nedavno iz Dunaja nad Gradec in Trst domov v Cetinje. Ljudje so se čudili krasoti in lepoti teh mladih južnih Slovank! Nemci po mestih sploh radi mislijo, da so Slovani poprek take grde spake, kakor jih dunajski: „Kiki-riki“ risa!

(Artilerijsko kosarno v Mariboru) namerava staviti mesto. Stroškov bilo bi 160000—189000 fl.

(Goveja kuga) prikazala je se v hrvaškem Zagorji v Klanjci. Vsled tega so mejo zaprli in kordon potegnili.

(V Lučah) gornjegrad. okraja sta nepoznana tolovaja vdrla v hišo posestnika Fr. Salošeka ter ga ustreliti žugala, ako se iz postelje gane. Preiskala sta potem vse in odnesla 1 srebrni goldinar in srebrno verzičo.

(Drzni roparji) so trgovcu Kaučiču v Jemanski vasi pri Podčetrtku vlomili in ukradli denarja in robe 800 fl. vredne; 2 dni potem obiskali so kmeta Bolho v Birstanji, mu vzeli dolžnih pisem za 2000 fl. in jih na travniku sežgali, dalje so v šopotah posestniku Fr. Plevniku podkopali klet in več sodov vina izpraznili in naposled zopet šli nad Bolho, vtrgali v klet in spustili 4 polovnjake vina, da je izteklo.

(Naš domači regiment) Litzelhofen, prej Hartung, obhaja l. 1882 dvestoletnico svojega obstanka. Ritmajster vitez plem. Amon piše zgodovino slavnega regimenta.

(Slovanski dijaki) dunajski priredijo dne 27. jun. t. l. veliko svečanost v spomin tisočletnice slovanskega bogoslužja. Kajti pred 1000 leti je papež Janez VIII. dovolil sv. Metodu sv. mešo služiti v slovanskem jeziku.

(Zavoljo dolžne dače) prodano bo dr. Tarbauerjevo posestvo v Žavci, cenjeno 8680 fl.

(Po sili prodati) hoče baron Twickl grad in grajščino grofa Ferdinanda Brandisa v Mariboru; grad je cenjen 100.540 fl., grajščina 121.091. Prvi se ne proda pod 30.000 fl., druga ne pod 50.000 fl.

(Okrajnemu zastopu sv. lenartskemu v Slov. gor.) načelnik odbran je zdravnik g. Joras, njegov namestnik okrajni sodnik g. Fr. Ljubek.

(Bližnje porotnice v Celji) so sklicane za 26. jul. t. l.

(Toča) je 17. t. m. hudo zadela Skalsko dolino pri Velenji.

(Črešnjarka nepoštenjaka) ki je v Mariboru za črešnje zastavljeno uro vzela, zasačila je sodnija v Jarenini. Črešnjarka „plavolasca“ je na 14 dni zaprla, uro pa pripravniku dala nazaj!

(Toča) je hudo poklestila gornjo Kungoto, Svičino, sv. Jurija na Pesnici, potem Pohorje, Razvanje, Hoče, Slivnico.

(Železnico merijo) med Grobelno-Slatino in Šmarijo.

(Posestnike izganja kapital) uže strašno, posebno na slovenskem Štajerskem. „Grazer-Zeitung“ števe. 140 objavlja 58 posilnih dražeb, med temi je 38 na spodnjem Štajerskem.

(Okrožne sodnije celjske) predsedništvo je na uradbeno vprašanje ministru odgovorilo, da pri nas ni preveč advokatov, ker jih imamo samo 10 v Mariboru, v Ptuji in Celji po 7, pri sv. Lenartu in v Konjicah po 2, a v Laškem, Vranskem, Šoštanji, Mahrenbergu, Rogaci pa nebenega. No, advokati sami drugače sodijo poudarjajoč, da jih je uže preveč.

Dražbe. 26. jun. M. Ritonja v Bodislavcih 1761 fl. 28. jun. S. Rojht 15507 fl. v Jurjevskem dolu; 30. jun. M. Demšič v Globokem 609 fl.; L. Span v Pohanci 1000 fl. A. Cerjak v Dežnem selu, J. Weble v Selu 575 fl. J. Koban v g. Polskavi 8750 fl. J. Penzel 3174 fl. pri sodniji v Mariboru; 1. jul. B. Čeh v Podvincih, 2. jul. J. Peklár v Bačkovi 5479 fl. M. Koepck v g. Volčini 2678 fl. J. Šeligo v Vonarji 720 fl. P. Feihter na Faal-Bistrici 39931 fl. in 4121 fl. v Lobnici.

Loterijne številke:

V Gradci 19. junija 1880: 4, 71, 14, 24, 30.
Na Dunaji „ „ 86, 43, 37, 5, 56.
Prihodnje srečkanje: 3. julija 1880.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Jčemen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	9	20	6	10	5	20	3	40	5	60	5	20	5	40
Ptuj	8	45	6	05	5	20	3	90	6	—	3	70	5	20
Gradec	9	69	7	38	6	17	3	80	6	—	—	—	5	25
Celovec	9	76	7	66	6	10	3	58	5	58	—	—	—	—
Ljubijana	10	47	6	88	5	41	3	64	6	93	4	20	5	90
Varaždin	8	40	7	—	5	80	3	—	6	40	6	—	6	20
Dunaj	12	76	10	46	8	25	7	82	8	5	8	85	—	20
Pešt	11	96	9	70	8	45	7	45	8	—	4	65	5	—

3—3

Mešnika

ki je v stalnem ali začasnem pokoji, želijo dobiti k podružni cerkvi sv. Petra v Bočni. Več se pozve pri ondotnem županu ali pri č. g. dekanu v Gornjemgradu.

Priporočba.

Albert Lončar, prej Wetschko,

priporočuje slavnemu občestvu svojo dobro izbrano zalogo obutali za gospode, gospe in otroke, po najnižji ceni. Vsa roba je doma v mojej delavnici izdelana. Vnanjim naročnikom ustrezam točno, ako mi le jedno obutalo za mero dopošljejo. 1—3

Ustanovljena leta 1869.

Prva in največja glavna zaloga vseh izvornih mašin šivalnic, edini zastopnik v Mariboru

Matija Prosch,

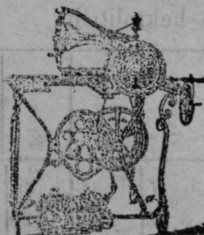
e. k. priv. trgovec,

v lastnej hiši, v gosposkej ulici šte. 23., v učilniškej ulici šte. 2. 21—32

Največja
zaloga
amerikanskih
izvrstnih mašin
šivalnic.

Za porabo
familijam
in obrtnikom
proti
5letn. poroštvu.

Conr. Prosch
& Comp.
v Mariboru,
Viktringhof-ulica.
Izumitelji
ces. kralj.
priviligiranih
mašin šivalnic.

Stare mašine jemljejo se v račun ter se zamenjajo z novimi, tudi proti plačevanju v mesečnih obrokih po 5 fl. Vsa popravila se izvršujejo v našej mehanične delavnici točno in po nizkej ceni. 4—4

2—3 Od leta 1865 obstoječa fabrika za izdelovanje barv J. Viclerja

v zgornj. Hočah ima svojo zalogo v
Mariboru,

na velikem trgu šte. 12, nasproti cerkvi sv. Alojzija zraven g. Čeligijeve hiše

ter priporočuje svoje izvrstne lake, firneže, zribane oljnate barve, vsakovrstne barve, čopiče po najnižej ceni.

 Kdor želi, dobi cenilnik franko na dom.

Pri

H. Ničmanu,

založniku v Ljubljani,

je ravnokar prišla na svitlo:

„Stoletna Pratika“,

četrtga natisa, popravljena in pomnožena, ki obsega 260 strani.

Ker ljudi radi beró „Stoletno Pratiko“ in vedno po njej povprašujejo, izdali smo jo v četrtem natisu. In res, skoraj da si upamo reči, da ne bode nihče rekel, da bi se mu ne bila ta „Pratika“ popolnem prikupila, če jo je le nekoliko prebiral; posebno pa zato, ker v njej najdemo tako natančno in umevno razlaganje vseh stvarij in oddelkov, kakor do sedaj v nobenej slovenskej „Pratiki“.

Velja trdo v pol platnu vezana **85 kr.**, v pol usnji **90 kr.**

Pri ravno tem založniku je tudi naša prišla in se dobiva:

Častna straža

Jezusovega presvetega Srca.

Poslovenil J. Dolence, stolni kaplan. Obsega 64 strani. Velja **12 kr.**

Ravno tako tudi:

Gorečnica naše Gospé presvetega Srca.

Izdelano za Slovence poleg francoskega „La Zélatrice“ Obsega 56 strani. Velja **10 kr.**

Razlaga Svete maše

po č. oč. Martinu Cochem-u domače in molilne bukve. Obsega 510 strani in velja v pol usnje **1 fl. 24 kr.** v usnje **1 fl. 40 kr.**, z zlato obrobo **2 fl.**

Odpustki

kaj so, in kako si jih v prid obračati,

Po 14 francoski izdaji P. A. Manzelna, na svitlo dal P. J. Sajevec, mašnik ravno te družbe. Obsega 370 strani in velja v pol usnje **90 kr.**, v usnje **1 fl. 10 kr.**, v zlati obrezi **1 fl. 40 kr.**

2—3

FRANC KEŽMAN,

infulirani dekan stolne cerkve Lavantinske, knezoškofijski konzistorijalni svetovalec, prosinodalni izpraševalec, bivši kanonik kapitela Lavantinskega, župnik Pišečki, Šoštanjski, Zrečki itd. itd.

(Pogrebница govorjena od Fr. Kosarja, kanonika.)

„Prav tako, dobri in zvesti hlapec!
ker si bil v malem zvest, bodeš črez
veliko postavljen; pojdi v veselje
svojega Gospoda!“ Mat. 25, 21.

Vže 13. duhovnikom govoril sem pogrebnice v slovo. Nekateri izmed njih sem bil pripravljaj za duhovski stan kot špiritual ali profesor ter so mojemu srcu bili kot bivši duhovni sinovje dragi in mili. Drugi so nekaj bili moji šolski tovarši, da so me toraj vezale na nje prejšnje vezi mladostnega prijateljstva in dijaškega pajdaštva. Zopet drugi bili so možje v dušnem pastirstvu ozivel in polni zaslug ter so me v to ljubav naklonile, nekaj moje službenske razmere, nekaj pa globoko spoštovanje do njih častitljive starosti in visokih zaslug. Reči pa morem, ko 14. krat besedo žalovanja poprimem, da z nobenim od dosihmal omenjenih duhovnikov me božja previdnost ni tako tesno zvezala, kakor s pokojnim stolnim dekanom, čigar razsvitljeno rakvo tu pred seboj vidimo. Ne govorim o tem, da sva si bila od prve ure, ko sva se pred letmi spoznala, vedno prijazno vdana; tudi tega ne omenim, da ko sem bil v Kozjem za župnika, so me tudi v tem daljnem kraji s svojim pohodom počastili in razveselili: pa to je gotovo kaj posebnega, da sva bila pred blizo 10 letmi, o Božiči namreč l. 1870, oba eden in isti den, na št. Janževo v tej cerkvi inštalirana, pokojni kakor stolni dekan in jaz kakor stolni korar, in da sva pri tej priliki oba pred tem velikim altarjem v roke našega prevzvišenega kneza in škofa na bukve sv. evangelija prisegla pokorščino in vdanost do sv. Cerkve in do višjega pastirja naše škofije. Po šegi, za take inštalacije vpeljani, so mi pokojni stolni dekan takrat podali roko in me peljali v korske stole na sedež, zanaprej v koru meni odločeni. Zato utegne nekako primerno biti, da, ker so oni mene v kor vpeljali, jim tudi jaz denes v duhu roko podam in jih s svojim glasom spremljam, ko smo jih zadnjokrat tu sem sprevodili, da vzamejo

od stolne cerkve in od kora slovo, kterega so do treh zadnjih let, tedaj skozi blizo 13 let, tako vestno obiskovali.

Pogrebni govori v kat. Cerkvi sicer niso navadni; kajti iz poročila prvih krščanskih stoletij se le tega učimo, da naj za pokojne molimo in jim z dobrimi deli in z daritvijo sv. meše na pomoč hitimo. Vendar pa morejo včasih take okoliščine nastati, da se primerno dozdeva, tudi pri pogrebu besedo spregovoriti; in taka prilika je denes, ker bi se nam nedostojno zdelo, blagega pokojnega molčé položiti v grob, in ste gotovo tudi vi vsi besede za slovo pričakovali. Pa če ondi mi katoličani tudi včasih besedo na grobu spregovorimo, nikakor ni naša navada, da bi umrlega prehaljali in ga ročno med zveličane v nebesih prestavljali. To določbo repuščamo mi večnemu Sodniku, čigar usmiljenje pri pogrebu na pomoč kličemo, naj bi po milosti sodil dušo onega, čigar truplo zemlji izročujemo. V predgovor sem si izvolil besede Jezusove: „Prav tako, dobri in zvesti hlapec! ker si bil v malem zvest, bodeš črez veliko postavljen; pojdi v veselje svojega Gospoda!“ Ne bo mi težko dokazati, da so se pokojni stolni dekan v trojnem oziru pokazali dober in zvest hlapec Gospodov, tako da smemo upati, da so vže slišali ali bodo skoraj zaslišali zveličavno besedo: „Pojdi v veselje svojega Gospoda!“ Vendar to ni moj namen, ker sem vže rekel, da moramo sodbo večnemu Bogu prepustiti. Moj namen je le, z dnešnjim govorjenjem to doseči, da bi se tudi mi po zgledu rajnega skozi trojno zvestobo na srečno smrt pripravljali, in ker bodemo zdaj pokojnega bolj natanjko spoznavali, da bi še večje sočutje z njim imeli in toraj še bolj goreče zanj molili.

I. Trojno zvestobo tirja Bog od vsakega človeka, tedaj toliko bolj od vsakega kristijana, kateri boče prejeti krono večnega življenja. Prva je: zvestoba v porabi naravnih darov in talentov. Bog je namreč vsakemu človeku po svojem prostem in neskončno modrem večnem sklepu odločil posebno mero dušnih talentov in drugih časnih darov, n. pr. premoženja itd., kakor nas Jezus uči, v priliki rekoč: „Človek, kateri je na ptuje šel, je poklical svoje hlapce in jim izročil svoje blago. In je dal enemu 5 talentov, enemu pa 2, enemu pa 1, vsakemu po njegovi zmožnosti. Črez veliko časa pa pride gospod tistih hlapcev in ima obrajt z njimi, da bi zvedel, koliko je vsakteri prikupčeval.“ Kar zadeva pokojnega stolnega dekana, ki so bili na male meše den leta 1812. rojeni, prejeli so od Boga obilo dušnih talentov, pa le malo časnega premoženja; kajti njih oče je imel le malo cesarsko službo; bil je namreč pomočnik pri mejni colnji v Dobovi, kjer si je toliko pribраниl, da si je za stare dni nakupil hišico z malo njivo. Tam je živel, ko več služiti ni mogel, z malo penzijo, ter imel na skrbi ženo in 5 otrok. Pa mlajšemu sinu, in to so bili pokojni stolni dekan, ni dalo doma ostati. Nek znotranji glas, ki ga takrat se vé še niso mogli prav umeti, jih je nagibal, zapustiti starše in dom in iti v mestne šole. Od doma so le malo dobivali; najboljši, kar so za popotnico prejeli, bil je očetovi in materni blagoslov; pa kakšno moč je moral za sina zlasti materni blagoslov imeti, bodemo pozneje še slišali. Latinske šole so študirali deloma v Celji, deloma v Zagrebu; od začetka s pomočjo milih dobrotnikov, pozneje so si pomagali z inštrukcijami. Modroslovne šole so dovršili v Gradci. Da jih je pomanjkovanje in vsakovrstno zatajevanje spremljalo ves čas njih šolanja, se po tem takem lahko razume; zares v potu svojega obraza so bistrili in urili od Boga jim dane talente. Pa tako je prav; le kdor si v mladosti užije grenkega kruha zatajevanja, vé pozneje ceniti, ako mu Bog boljši kosček kruha nakloni, in se ne prevzame, če ga Bog tudi na visoko stopnjo povzdigne; kakor tudi sv. pismo uči: „Dobro je človeku, če nosi jarem od svoje mladosti.“ Ko je tedaj nebeski Gospod „črez veliko časa“, to je, po končanih težavnih letih pripravnih šol mladega dijaka na obrajt poklical, da bi zvedel, kako je z izročeniimi talenti kupčeval, je pač veselo zamogel reči: „Gospod! pet talentov si mi izročil, glej! pet drugih sem pridobil“. O da bi si te besede v srce vtisnili zlasti dijaki, katerih vem da je denes mnogo tukaj pričujočih! Kajti prav nezvestoba šolskih let v rabi talentov je kriva, da mnogi dijaki od Boga jim odločeni stan za vselej zgrešijo, drugi še le po hudih in težavnih ovinkih vanj pridejo, in še drugi nepripravljani in nesposobni svoj poklic nastopijo, in prav zavoljo tega mesto sreče le nesrečo in lahko da večno pogubljenje v njem najdejo.

II. Druga je zvestoba v poklici, od Boga odločenem. Kakor je Bog vsaki zvezdi posebno stezo odkazal, tako je vsakemu človeku posebni stan odločil. Blagor vsakemu, kdor od Boga mu odločeni stan dobro pripravljen nastopi: on je na pravi in najboljši stezi v nebesko domačijo! Ko so modroslovne šole v Gradci dokončali, bil je tudi pokojnemu dekanu svet odprt. Ker so šole dobro dovršili in bili vajeni skromnega življenja, bi se bili, dasi ubogega stanú, ravno tako lahko za katerikoli posvetni poklic odločili, kakor mnogo drugih njihovih vrstnikov. Pa ker iskre onega poklica, ktere ga je Bog vže malemu otroku v srce položil, niso ugasnili, ampak po marljivem šolanju in čednem življenju skrbno gojili, jih je božja roka zve-

sto peljala, kamor so bili odločeni, namreč v duhovni stan. „Ker si bil v malem zvest, bodeš črez veliko postavljen“. Njih oče je še ukačal veselja, da je bil sin sprejet v duhovne šole in sam ga je spremljal na daljno poti iz Dobove v Celovec, kjer je Lavantinska škofija takrat bogoslovne šole imela. Potem pa je oče trudno glavo položil v grob in sinove nove meše ni učakal. Po svojem izglednem učenju in zadržanji so pokojni gospod zaslužili, da so bili vže v 3. letu bogoslovja dne 4. avg. 1835. v mešnika posvečeni. Po dovršenih šolah so služili za kaplana in začasno tudi za provizorja v Lučah, v Šoštanji, v št. Janži na peči, v Šmartnu pri Slov. Gradci in v Mozirji, za vsem blizo 9 let (1. sept. 1036 — 18. maja 1845.) Jaz sem jih spoznal, takrat še sam v bogoslovskih šolah, ko so bili kaplan v Mozirji. Takratni kaplan moje rojstne fare, ki so tu pri vas kakor stolni prošt umrli, namreč preč. g. Mihael Pikel, so me nekega dne povabili rekoč: „Denes se peljeva v Mozirje; tam bode te spoznali kaplana, ki malo temno gleda, pa ima blago srce“. Jaz sem bil na to, se vé, da jako radoveden; in res, kakor mi je bilo rečeno, tako sem našel: pokojni gospod so nekako temno gledali, pa iz ostrega pogleda jim je sijala poštena duša in blago srce. To spričevanje jim je dal in jim daje vsak, kdor jih je poznal. Za župnika so služili v Zrečah 8 let, v Šoštanji 2 leti in v Pišecah 9 let, tedaj za vsem 19 let (19. maja 1845 — 1. marcija 1864). Povsod so zapustili sloves gorečega, sicer bolj ostrega, pa do vseh milosrdnega dušnega pastirja. Kdor je poznal njih prprostost in ponižnost, mi bo pritrdil, da bi njim samim gotovo ne bilo na misel prišlo za katero višjo in imenitnejšo službo prositi. Ali Bog je drugače sklenil; zopet se je ponovil glas: „Ker si bil v malem zvest, bodeš črez veliko postavljen“. L. 1863 je bilo eno korarstvo v stolnem kapitelnu izpraznjeno in milostljivi knez in škof so pokojnemu željo izrekli, da naj za to mesto prunjo vložijo, kar se je tudi zgodilo. In tako so bili prvi od sedanjega milostljivega kneza in škofa v stolni kapitel poklicani korar dne 1. marcija 1864 v tej stolni cerkvi inštalirani. Kakor v prejšnjih so se tudi v tej novi službi v raznovrstnih njim izročeni uradnih poslih kazali vesten in neutrujen delavec, nam drugim pa mil in ljubeznjiv tovarš, dokler jim niso pred 7. letmi oči tako oslabele, da so morali peró za vselej dati iz roke. Ko je tedaj nebeski Gospod „črez veliko časa“ namreč po minolih 44. letih službovanja jih na obrajt poklical, „da bi zvedel, koliko so prikupčevali“, menim, da so tudi v oziru na zvestobo v duhovnem poklici mogli z mirnim sreem odgovoriti: „Gospod! pet talentov si mi izročil, glej! pet drugih sem pridobil“.

III. Ta dvojna zvestoba, kolikor tudi lepa in častita, še vendar ne zadostuje, da pridemo v nebesa; kajti mnogi svoje talente silno marljivo likajo in postanejo veliki učenjaki, mnogi časno premoženje jako skrbno obračajo in postanejo veliki bogatini, mnogi dolžnosti svojega poklica z daleč slovečo hvalo dopolnujejo ter so hrabri vojščaki, pridni rokodelci, skrbni gospodarji itd.: in vendar bodo pri vsem tem večno pogubljeni. In zakaj? Zato ker jim manjka tretje zvestobe, ktera je pa tudi zares — in zamolčati ne smem — najbolj težavna in prav zato najbolj redka. In v čem obstoji ta tretja zvestoba? V vestnem izpolnjevanju naših splošnih dolžnosti do Boga. Zares različni so talenti, različna je mera časnega premoženja, različni so stanovi: pa kakorkoli smo v vseh teh ozirih različni, pred Bogom smo si vsi enaki: Bog je naš Oče in mi njegovi otroci, Bog je naš Gospod in mi njegovi hlapci. Pred Bogom ni nebenega razločka, nebene

izjeme: vsi smo enako dolžni, ga častiti in mu služiti po njegovi sv. volji in po tem se zveličati. Te splošne dolžnosti do Boga se dajo ločiti v 3 vrste. Prva vrsta nam je vže po naradni postavi v srce zapisana in zapopadena v kratkih besedah Jezusovih: „Ako hočeš v življenje iti, drži zapovedi“. Ktere zapovedi? Deset božjih zapovedi. Tako je; in še enkrat ponovim: pri božjih zapovedih ni med nami nebenega razložka, nebene izjeme. Ali si kralj ali berač, obema velja enako: „Drži zapovedi“. Ali si učen profesor ali neveden učenec, obema velja enako: „Drži zapovedi“. Ali si visok vradnik ali nizek podložnik, obema velja enako: „Drži zapovedi“. Ali si mešnik ali menih, ali vojščak ali rokodellec, vsem velja enako: „Drži zapovedi“. Mi smo pa nadalje tudi kristijani; zato nas vrh narurne postave veže še tudi krščanska, evangelijska postava. Kristijani smo, in zato moramo za Kristusom hoditi: druge steze ni do sv. nebes. „Nihče ne pride k Očetu drugače, kakor po meni“, uči Kristus. (Joan. 14, 6.) Vse zapovedi evangelijske pa so zopet zapopadene v kratkih besedah Kristusovih: „Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe in naj zadene svoj križ vsak den in naj hodi za menoj“. (Luk. 9, 23.) Tudi pred evangelijsko postavo ni med nami razložka; tudi tukaj smo si vsi enaki. Ali smo zdravi ali boleni, ali smo žalostni ali veseli, ali smo slavljani ali zaničevani, ali pomanjkanja trpimo ali v obilnosti živimo: vselej in povsodi, od zibe do groba, nas spremlja resni glas: „Zataj sam sebe in zadene svoj križ vsak den“. Morebiti mi porečete, ljubi moji! kakor nekdan učenci Kristusu: „Trdo je to govorjenje in kdo ga more poslušati“. Nikakor ne tajim tega; božje zapovedi natanjko dopolnjevati in ves čas življenja samega sebe zatajevati in po križevem potu za Kristusom hoditi, to ni igrača, ampak je zares delo, ki presega moči človeške. Prav zato nam je pa Kristus gnado božjo zaslužil in nam jo kakor najdražji zaklad v svoji Cerkvi zapustil. Ključ do tega zaklada pa je molitev. „Erosite in bote prejeli. Ako bote Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal“. Kakor gotovo smo toraj dolžni, božje zapovedi dopolnovati in za Kristusom hoditi, tako gotovo smo dolžni, moliti. Molitev tedaj zapopada tretjo vrsto naših dolžnosti. Tu sem spadajo vse svete vaje in opravila, po kterih gnado božjo prejemamo; med temi posebno sv. meša in sv. zakramenti. In vsa vrsta teh dolžnosti je zopet zapopadena v kratkih besedah Kristusovih: „Treba je vselej moliti in ne jenjati“. In tudi pri tej dolžnosti ni med nami nebenega razložka. Nam vsem je enako treba moliti, enako treba k sv. meši hoditi, enako treba sv. zakramente prejemati. „Kdor moli, bo zveličan, kdor ne moli, bo pogubljen“, veli cerkveni učenik, sv. Alfonz. Poglejmo zdaj še enkrat, dasi le ob kratkem, v življenje pokojnega dekana, da poizvemo, ali so nam tudi v splošnih krščanskih dolžnostih zgled zvestobe zapustili; kajti prav v tej zvestobi se pokaže jedro pravega kristijana.

„Ako hočeš v življenje iti, drži zapovedi“. Izmed deset božjih zapovedi omenim le ene in sicer četrte, namreč: „Spoštuj očeta in mater“, ker se mi dozda, da so nam rajni gospod zlasti pri tej zapovedi prelep zgled zapustili in si posebno krono zaslužili. Kakor sem vže omenil, jim je oče umrl, ko so še bili v bogoslovskih šolah, s tem je pa usahnila tako rekoč edina podpora uboge rodovine, namreč očetova mala penzija. Zato so vže kakor kaplan imeli mater in eno sestro na skrbi, kajti druga sestra se je srečno v drugo faro primožila in dva brata sta si vže kakor rokodelca kruh služila. Zato so želeli prej ko prej priti na faro, da bi zamogli mater in sestro, obe bolehni, k sebi vzeti in leži za nji skrbeti. Komaj 9 let kaplan

prišli so za župnika v Zreče in so k sebi poklicali mater in sestro, ktera jim je ob enem gospodinila. Obe so imeli do njune smrti pri sebi: mater 27 let, ki je pred 8. leti umrla, stara 94 let, in sestro 30 let, ki je pred 5. leti umrla, stara 55 let. Vrh tega so tudi sinu svoje omožene sestre pomagali skoz vse šole in doživeli veselje, da je tu v Mariboru vže vstopil v bogoslovsko šole. Ali to ljubezen, s katero so četrto zapoved dopolnovali, je hotel Bog čistiti z mnogimi brikostmi in ji ceno povišati s težkimi križi. Najpoprej je zbolel mladi bogoslovec; da bi imel še milejšo postrežbo, so ga vzeli v lastno stanovanje: toda Bog je drugače sklenil ter ga je po dolgi bolezni poklical k sebi. Namesto da bi ga bili veseli spremljali k altarju, so ga žalostni sprevaljali h grobu. Pa tudi z materjo so imeli na stare dni velike križe. Po prigovoru, da je starost vže sama na sebi bolezen, je sirota prav mnogih in hudih težav prebavila. Sam ne vem kolikokrat se je v teh letih, kar je v Mariboru bivala, glas po našem bramu raznesel: „Kežmanova mati umira“; pa ko so ji vže smrtno molitve odmolili, je sirota zopet odleglo. Tako so tekla in pretekla mnoga težavna leta. In prav iz te dobe morem povedati malo prigodbico. Bilo je pred 16 leti; bil sem takrat še tukaj v semenišči špirtual, ko so me enkrat pokojni stolni dekan k sebi poklicali, da bi nekaj, pa ne vem več kaj, z menoj govorili. Ko pridem, mi reče njih rajna sestra, naj bi malo v njih sobi potrpel, ker so gospod po vradnih poslih zadržani. Ko tako čakam, slišim v dotični mali sobici, kjer je stara mati prebivala, glasno moliti. Poslušam in dalje ko poslušam, bolj milo mi pri srci prihaja. Čudil sem se, koliko in kakšnih molitev je ta prosta žena znala na pamet moliti. O in kako je molila! Ves glas, in na glas je kazal, kako živa vera in globoka pobožnost je v njenem srci gorela. Dolgo sem poslušal, pa bi bil rad še dalje poslušal. O srečni sin, sem si mislil, ki ima mater, ki zna tako moliti! Zdaj bodete tudi spoznali, kakšno moč je moral tisti blagoslov imeti, ki ga je taka verna mati malemu fanteku dala, ko ga je prvokrat z doma v mestne šole poslala. — Komaj so mater pokopali, je Bog njih sestro na zadnjo križevno pot poklical. Bil je hud požar tukaj v mestu prav blizu našega hrama. Sirota se je prestrašila, in od tiste ure ni imela več zdravega dneva. Neusmiljeno trganje po kosteh in hude muke po vsem telesu so jo mučile celi dve leti, dokler jej ni smrt trudnih oči zatisnila. Pa kakor da bi še križev zadosti ne bilo, začeli so prav to dobo tudi pokojni gospod vže sami hudo bolehati. Hudo užaljeni so mi večkrat potožili: „Moj Bog! če jaz poprej umerjem, kam pojde in kaj bo moja uboga sestra začela? Pa Bog je drugače sklenil in sestro poprej k sebi poklical. Ravno jaz sem klečal v smrtni uri pri njeni postelji in ji molil zadnje molitve; v moje roke je tako rekoč izdihnila svojo dušo. Tako so po očetovsko do zadnje ure skrbeli za mater, sestro in stričnika, in to ljubezen hoteli tudi seboj vzeti v grob; kajti v testamentu izrekajo željo poleg matere in sestre biti pokopani. In tako se je odpril stričnikov grob, v katerem so se našle le čisto bele koši. Na s temi košicami vred bodo vstric matere in sestre počivali in pričakovali sodnega dne, ter so nam vsem, zlasti pa vam, sini in hčeri, ki še žive starše imate, prelep zgled zapustili, kako imamo dopolnovati četrto zapoved: „Spoštuj očeta in mater“!

„Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe in naj zadene svoj križ vsak den in naj hodi za menoj“. Poglejmo, kako so pokojni stolni dekan to evangelijsko zapoved dopolnovali. Vže smo slišali, kako jih je Bog ves čas študiranja vodil po poti pomanjkanja in trdega življenja. Tudi smo

slišali, s kolikimi bridkostmi je bilo sklenjeno njih zgledno dopolnovanje četrte zapovedi do bolene matere, sestre in stričnika. Njih samega posebej pa je Bog pred 7. leti v šolo trpljenja vzel, ko so jim začele oči pešati. Od tiste dobe je bilo njih prebivališče na gori Kalvariji pod križem Kristusovim. Ker zavolj bolnih oči niso mogli več brati, je postala jih sobica zares britka puščava, in oni sami samotni puščavnik. Zato so bili vsakemu hvaležni, kdorkoli je prišel in jim kaj bral, ali od nas eden ali če jim je tudi le hišna iz kakih molitevskih ali pobožnih bukev kaj brala. Sčasoma so se pridružile druge težave, da niso mogli več hoditi, razun kaj malega po izbi. O mali meši bi bilo vže 3 leta, kar niso več mogli celo ne do cerkve. Od zadnje jeseni sem pa so bili večjidel na posteljo bolečin priklenjeni. Obležani, na vseh udih boleči, nezmožni svojega telesa količkaj predjati, so ležali siromak križ na prsih in roženkranc v rokah, kakor živa podoba Jobova iz starega testamenta. Pri vsem tem vendar niso nikdar bili ne nevoljni, ne nepotrpežljivi, ne obupljivi. Hujše ko so bile bolečine, večkrat so nam šaljivo ponavljali besede: „Bog je šibo v roke vzel, pa vsaj ima prav, da me tepe“.

„Treba je vselej moliti in ne jenjati“. Najleži se človek moliti nauči v šoli trpljenja. Čuteč da voljno potrpljenje njegove moči presega, išče skoraj nehoté v molitvi pomoči pri Bogu. Ako me tedaj vprašate: kje so pokojni stolni dekan moč vzeli, v tako dolgih in hudih boleznih voljni in veseli ostati, vam zamorem edino to odgovoriti: v molitvi. Poglejmo še toraj naposled njih zvestobo v molitvi. Ko so pred 7. leti njih oči tako oslabele, da niso mogli več brevirja, to je: duhovnih dnevnice moliti, tudi ne raznih mešnih molitev brati, je bila njih prva skrb, da so pri sv. Očetu v Rimu prosili, da smejo zanaprej den na den eno in isto mešo v čast Matere božje brati in mesto brevirja vsak den vse 3 dele roženkranca moliti. Od selej je bil sv. roženkranc njih najslajša tolažba, zlasti ko od 3 let sem niso več v cerkev hoditi mogli. Kolikokrat so mi toževali: „O vi ne veste, kako britko je: pogrešati tolažbe sv. mešne daritve. — O da bi le še sv. mešo služiti mogel!“ Pa, ni jim bilo več odločeno! Daritve sv. meše so si prizadevali s tem nadomestiti, da so vsak den doma eno ali tudi več meš, ki so se v stolni cerkvi brale, v duhu spremljali. In ko sem jih zadnje dni opominal, da naj zlasti v tej duhovni vaji svoje tolažbe iščejo; so mi djali: „Glejte, moj duh je vže tako slab, da vže tudi te pobožnosti skoraj opravljati ne morem“. S sv. mešo vred so morali se vé da tudi pogrešati pogostega sv. obhajila. Zato so pa doma sv. zakramente redno vsako nedeljo in vsak praznik prejemale. Težko jim je le to djalo, so rekli, da imajo duhovniki zavoljo njih toliko potov in opravil. Ker so jih pretečeni četrtek, — na sv. Rešnjega telesa den — v jutro vseskozi hude težave obhajale, se niso upali sv. obhajila sprejeti. Zato je bila, ko sem k njim prišel, prva vprašanja: „Glejte, tako veliki praznik, — pa nisen prejel sv. obhajila!“ Tolažil sem jih, da bo med ostalino še morebiti mogoče; pa Bog je drugače sklenil: ni bilo več mogoče! — so bili par dni poprej zavoljo prehude težave za smrt prevideni, so se molitve za umirajoče še odložile, ker jim je po obhajilu zopet odleglo. Pa vže drugi den so svojega spovednika prosili, naj jim še tudi molitve za umirajoče moli, češ da se vendar utegne zgoditi, da bi nebenega duhovnika pri smrti pričujočega ne bilo, ali da bi takrat sami ne bili vže več pri zavesti ter se ne mogli teh molitev vdele-

žiti. Do smrtnega dneva jim je mogla strežnica vsak den zgodaj v jutro jutro molitev in na večer zopet večerno molitev iz molitvenika moliti; isto tako še po dnevi več drugih molitev in litanij, posebno v čast sv. Jožefu, v kterega so veliko zaupanje stavili za smrtno uro. Ko so jih pred večerajšnjim v jutro hude smrtne težave napadle, in sem jaz vže dolgo razne molitve v pričo njih molil, ktere so potem spovednik še nadaljevali, takó da sva oba se že bala jih preveč utruditi, so vendar ročno po najinem odhodu strežnici rekli: „Ti, sv. Jožefa še denes nisva počastila; moli mi litanije sv. Jožefa“. Pri tej molitvi so povzeli svoje slednje moči in še dosti krepko odgovarjali: „Prosi za nas; prosi za nas!“ Od te dobe in do smrti so ležali kakor v nekem omotnem spanji, in je bilo težko, kako besedo še umeti. Včeraj ob 1/4 9. uri zjutraj, ko smo mi ravno v koru svoje molitve začeli, so izdihnili svojo dušo, ktero so tedaj naše koralne molitve spremljale pred tron večnega Sodnika. Po smrti sem zvedel še nekaj spodbudljivega, kar mi je bilo poprej neznano. Pokojni so imeli za krstnega patrona sv. Frančiška Serafimskega, začetnika frančiškanskih redov. Zato so želeli kakor duhovni sin svojega krstnega patrona, to je kakor brat 3. reda sv. Frančiška umreti. Ni še leto minolo, kar so redovno oblačilo prejeli, pa ker so se bali, da bi poprej umrli, kakor bi leto poskušnje doteklo, se jim je na njih prošnja novicijat prikrajšal. Ni še dolgo, kar so napravili svete obljube, v 3. redu navadne, takó, da so tudi z dragocenim kinčem svetih obljub stopili pred božjega Sodnika. Zaupajmo, da sta jih sv. Jožef in sv. Frančišk na pragu večnosti pričakala in spremljala pred obličje Jezusovo. Menim, ljubi moji! da se tudi vam, kakor meni, dozdeva, da ko je nebeski Gospod „črez veliko časa“, namreč 68 let njih zemeljskega življenja, se povrnil in jih na obrajt poklical, da bi zvedel, kako so tudi s čreznaturnimi talenti sv. krščanske vere hiševali, menim, da so tudi v tem oziru z mirno vestjo zamogli odgovoriti: „Gospod! pet talentov si mi dal, glej! pet drugih sem pridobil!“

V tem pa, ko govor sklepam, še enkrat ponovim, kar sem vže rekel od začetka, da moja volja ni bila, s temi besedami segati v božje pravice, kteremu edinemu gre sodbo izreči črez žive in mrtve; marveč moj namen je le bil, prvič: vas in sebe samega spodbosti, da bi to, kar je v življenji pokojnega res spodbudljivega, tudi mi v svojem življenji posnemali in se po njegovem zgledu na srečno smrt pripravljali; in drugič: da bi zdaj, ko smo pokojnega bolj natanjko spoznali, še z večjim sočutjem zanj molili in njegovo dušo priporočali usmiljenju božjemu.

In tako, ljubi pokojni brat! vzamem od tebe slovo. Vzamem od tebe slovo v imenu stolnega kapitela, v imenu tukaj zbranega duhovenstva in vernega ljudstva, ter darujem še enkrat večnemu Bogu vse molitve in sv. meše, ktere si skozi 13 let v tej cerkvi opravljal. Ljub in drag si nam bil v življenji, ljub in drag nam ostaneš po smrti. Tvoj spomin ostane blagoslovljen med nami. In v tem, ko tvoje truplo s kriza v oigoletnega trpljenja snamemo in k počitku v krilo matere zemlje polagamo, priporočamo tvojo dušo večnemu Bogu s sveto Cerkvijo rekoč: Odreši, prosimo o Gospod! dušo svojega služebnika Frančiška, da ker je svetu odmril, tebi živi, in kar je po slabosti mesa v življenji zagrešil, ti z odpuščenjem svoje preusmiljene dobrotljivosti izbriši. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našem. Amen.

